

Sygn. akt V ACa 591/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w G. – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Włodzimierz Gawrylczyk
Sędziowie:	SA Katarzyna Przybylska (spr.) SA Maria Sokołowska
Protokolant:	sekretarz sądowy Żaneta Dombrowska

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2013 r. w G. na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 23 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 569/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata K. N. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych, powiększoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;

III. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa (...) kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt V ACa 591/13

UZASADNIENIE

Powód M. S. wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa (...) o zapłatę kwoty 577.757,15 zł tytułem odszkodowania za bezprawne działanie pozwanego, mianowicie za brak powiadomienia powoda przez Sąd Okręgowy w B. o przyznaniu mu obrońcy z urzędu, konsekwencją czego, zdaniem powoda, było nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi, który

zapadł na jego niekorzyść. W piśmie procesowym z dnia 25.10.2012r. oraz z dnia 12.11.2012r. powód rozszerzył roszczenie pozwu o dodatkową kwotę 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, uszczerbek na zdrowiu, albowiem wobec toczącego się względem jego osoby postępowania egzekucyjnego powód doznał uszczerbku na zdrowiu,(...).

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Sąd Okręgowy w B. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił powództwo, nie obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanego, zasądził koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Powód w sprawie o sygn. akt (...) Sądu Okręgowego w B. toczącej się przeciwko niemu, jako oskarżonemu z art. 258 § 1 k.k. i inne, reprezentowany był przez obrońcę z wyboru. Na rozprawie w dniu 4.03.2010r. powód przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów. (...) Na ogłoszeniu wyroku obecny był obrońca powoda. W dniu 22 marca 2010r. powód złożył wniosek o uzasadnienie wyroku na piśmie. Zarządzeniem z dnia 6 lipca 2010r. sąd ustanowił dla powoda obrońcę z urzędu, albowiem obrońca powoda z wyboru wypowiedział pełnomocnictwo. Pismem z dnia 6 lipca 2010r., doręczonym w dniu 12.07.2010r., adwokat z urzędu został zawiadomiony o wyznaczeniu go obrońcą z urzędu. Powód skontaktował się z obrońcą wyznaczonym dlań z urzędu i w dniu 19.07.2010r. złożył oświadczenie na piśmie, skierowane do sądu, iż po zapoznaniu się z uzasadnieniem

wyroku na piśmie, nie będzie wnosił apelacji od wyroku. Wyrok uprawomocnił się w dniu 2 sierpnia 2010r. W dniu 25.07.2011r. wpłynęło zażalenie powoda,(...), na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w postaci prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 11 marca 2010r., w sprawie sygn. akt (...) W dniu 14 września 2011r. akta wraz z aktami Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. M. B. o sygnaturze (...) przesłano do Sądu Apelacyjnego w G., celem rozpoznania zażalenia. Pełnomocnik z urzędu udzielił pełnomocnictwa substytucyjnego w dniu 24.10.2010. aplikantowi adwokackiemu do reprezentowania praw powoda jako skazanego przed Sądem Apelacyjnym w G., w sprawie (...) które zostało złożone do akt sprawy na posiedzeniu w dniu 26.10.2011r. Sąd Apelacyjny postanowieniem utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata- pełnomocnika z urzędu koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz zwolnił powoda w całości od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze. Na skutek licznych pism powoda(...), kierowanych do powyższej sprawy karnej, prawomocnie zakończonej, zarządzeniem z dnia 20.12.2012r. i pismem z dnia 21.12.2012r. skierowanym do (...) sąd poinformował go, iż w toku postępowania karnego w sprawie o sygnaturze (...) korzystał z obrońcy z urzędu, zatem jego prawa były należycie reprezentowane.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo jest bezzasadne. Wskazał, iż zgodnie z treścią przepisu art. 417 § 1 kc za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Przepis art. 417 k.c przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, zdefiniowanym jako "niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej".

Sąd Okręgowy stwierdził, że powód swoje roszczenie opiera na okoliczności, iż nie został powiadomiony przez Sąd Okręgowy w B. o ustanowieniu dla niego pełnomocnika z urzędu. Powyższe zaniedbanie, zdaniem powoda, spowodowało, że został pozbawiony możliwości obrony swoich praw poprzez uniemożliwienie mu kontaktu z

wyznaczonym obrońcą i niemożność przygotowania go do właściwego merytorycznie reprezentowania powoda. Zdaniem powoda, gdyby miał możliwość odbycia konferencji z wyznaczonym obrońcą- klauzula wykonalności nie zostałaby na prawomocny wyrok nadana, w związku z tym powstała po jego stronie szkoda w wysokości 555.757,15 zł jako niesłusznie egzekwowany z powoda obowiązek naprawienia szkody. Sąd stwierdził, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci wiarygodnych dokumentów, których prawdziwości nie zakwestionowała żadna ze

stron postępowania, wynika jednoznacznie, iż w toku postępowania karnego, w sprawie o sygnaturze (...), powód jako (...) w tamtej sprawie, korzystał z obrońcy z urzędu, zatem jego prawa były należycie reprezentowane.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego jest stwierdzenie tej niezgodności we właściwym postępowaniu, zaś z zebranego w sprawie materiału dowodowego jak również z pism procesowych strony powodowej nie wynika, aby powód do chwili wytoczenia powództwa w niniejszym postępowaniu wytoczył przeciwko Skarbowi Państwa postępowanie o stwierdzenie niezgodności orzeczenia, którego niezgodność z prawem prawdopodobnie kwestionuje w niniejszym procesie i żąda od pozwanego odszkodowania.

W apelacji powód zaskarżył powyższy wyrok w części oddalającej powództwo, zarzucając:

1. nierozpoznanie istoty sprawy, czym było ustalenie, czy powód, w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności był w sposób należyty reprezentowany przez wyznaczonego dla niego przez Sąd Okręgowy w B. obrońcę z urzędu, tj. tego, czy w postępowaniu wpadkowym, w prawomocnie od ponad roku zakończonej sprawie, (...) miał rzeczywiście wiedzę o reprezentowaniu go w tym postępowaniu przez obrońcę z urzędu, a nadto, czy miał faktyczną możliwość przeprowadzenia z nim konferencji i uzgodnienia stanowiska procesowego, a także tego, czy obrońca w sposób skuteczny (niesprzeczny z wolą skazanego) ustanowił substytutą w osobie aplikanta adwokackiego, co sprowadzało się do stwierdzeń Sądu a quo, iż "Z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci wiarygodnych dokumentów (...) wynika jednoznacznie, iż w toku postępowania karnego, w sprawie o sygnaturze(...), powód jako (...) w tamtej sprawie, korzystał z obrońcy z urzędu, zatem jego prawa były należycie reprezentowane",
2. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez odmowę przyznania waloru wiarygodności zeznaniom powoda w zakresie stwierdzeń, iż na skutek uniemożliwienia mu kontaktu z wyznaczonym obrońcą pozbawiony on został możliwości należytego zaprezentowania swoich racji oraz, iż wskutek tego wystąpiła u powoda szkoda podczas, gdy oczekiwanie, aby zeznania powoda poparte były dalszymi dowodami, uznać należy, w świetle specyfiki sprawy za nierealistyczne,
3. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 227 k.p.c., poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych z przesłuchania świadków: A. A., D. P., M. M., zgłoszonych na okoliczność pogorszenia stanu zdrowia powoda w następstwie działań pozwanego, co pozbawiło powoda możliwości dowodzenia podniesionych twierdzeń, podczas gdy świadkowie ci posiadali istotne dla rozstrzygnięcia sprawy wiadomości.

Skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w punkcie pierwszym poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwany Skarb Państwa wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja - jako bezzasadna - podlega oddaleniu.

Na wstępie należy przytoczyć utrwalony w orzecznictwie pogląd, że do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. m. in. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2005 r., sygn. III CK 314/05, Lex nr 172176). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena

dowodów może być skutecznie podważona (por. m.in. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 27 lutego 2007 r., sygn. (...), Lex nr 298433).

Wbrew twierdzeniom apelacji nie sposób skutecznie zarzucić, że dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena zeznań powoda narusza granice wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. Przyjęcie przez Sąd a quo, że te zeznania w części obejmującej twierdzenia o wystąpieniu po jego stronie szkody na skutek działania pozwanego Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. są niewiarygodne nie było wadliwe. Należy zauważyć, że twierdzenia powoda, na których budował on podstawę faktyczną powództwa oparły się przede wszystkim na zarzucie procedowania przez Sąd, w taki sposób który uniemożliwił mu nawiązanie kontaktu z obrońcą z urzędu. Trafnie zatem Sąd pierwszej instancji poszukiwał potwierdzenia tych okoliczności przede wszystkim w treści dowodów w postaci dokumentów zebranych w aktach sprawy, które w sposób obiektywny pozwalają prześledzić przebieg czynności podejmowanych w sprawie. Jeżeli zeznania strony po konfrontacji z całokształtem zebranego w sprawie materiału dowodowego nie znajdowały w nim pokrycia w takim zakresie, w jakim powód utrzymywał, że doznał szkody na skutek działania Sądu, to w myśl zasady swobodnej oceny dowodów Sąd pierwszej instancji kierując się wewnętrznym przekonaniem miał uprawnienie do wysnucia wniosku o ich niewiarygodności. Wymaga podkreślenia, że zeznania stron postępowania są specyficznym środkiem dowodowym, przy ocenie którego należy wykazywać szczególną ostrożność, gdyż zazwyczaj stanowią one relacje osób zainteresowanych uzyskaniem określonego wyniku postępowania.

Niezasadnie również zarzuca skarżący, że oddalenie przez Sąd pierwszej instancji dowodu z zeznań świadków: A. A., D. P. i M. M. było bezzasadne. Zeznania tych świadków miały służyć wykazaniu prawdziwości tezy o pogorszeniu stanu zdrowia powoda, co wskazuje, że miały one potwierdzić fakty nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Odnosząc się z kolei do zarzutu nierozpoznania istoty sprawy stwierdzić należy, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny i orzecznictwa nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego (wyrok SN z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22; wyrok SN z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, LEX nr 55513).

Wyeksponowana w apelacji okoliczność, że w pisemnych motywach wyroku obejmujących rozważania nad podstawą prawną Sąd pierwszej instancji nie odniósł się bezpośrednio do okoliczności związanych z udzieloną powodowi w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności pomocą prawną nie może być wiązana z niewyjaśnieniem faktów istotnych dla rozpoznania sprawy. Nie można przeoczyć, że Sąd pierwszej instancji objął ustaleniami również postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności. Potwierdziły one, że powód był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu również w postępowaniu wywołanym zażaleniem na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Zarzucając, że Sąd pierwszej instancji w sposób bardziej wnikliwy nie poddał analizie okoliczności związanych z udzieleniem w tym postępowaniu powodowi pomocy prawnej i nie wyprowadził z nich odpowiednich wniosków, pomija skarżący, iż granice tej analizy wyznaczają normy prawne, które pozwalają na uruchomienie odpowiedniej ochrony prawnej.

Nie można stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji zbyt powierzchownie podszedł do tych kwestii, skoro dla przyjęcia, że zachodzą podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności Skarbu Państwa niezbędne było ustalenie, że w wyniku bezprawnego działania Skarbu Państwa wystąpiła szkoda, a pomiędzy jej wystąpieniem a tym zdarzeniem zachodził adekwatny związek przyczynowy (art. 417 k.c.). Bezsprzecznie, powód miał zapewnioną w postępowaniu o nadaniu klauzuli wykonalności pomoc prawną. W tej sytuacji uruchomienie odpowiedzialności Skarbu Państwa wymagałoby nie tylko wykazania, że w sposób bezprawny nie zapewniono powodowi możliwość kontaktu z pełnomocnikiem z urzędu, ale przede wszystkim, iż nawiązanie przez powoda takiego kontaktu doprowadziłoby do korzystnego dla niego wyniku postępowania. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało tej okoliczności.

Wymaga podkreślenia, że sam powód, reprezentowany w postępowaniu przez profesjonalnego pełnomocnika wskazywał, iż odpowiedzialność Skarbu Państwa ma oparcie w art. 417¹ § 2 zdanie pierwsze k.c. który stanowi, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji jej naprawienia można

żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Taka podstawa prawna powództwa wskazuje na konieczność wykazania, że w we właściwym postępowaniu stwierdzono niezgodność orzeczenia, z którego wydaniem powód wiązał powstanie szkody. Tego zaś wymogu powód również nie spełnił.

Kierując się tymi motywami Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił apelację powoda jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w myśl art. 98 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu przepisów § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 ze zm.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu apelacyjnym orzeczono w myśl § 15 i § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. § 6 pkt 7 przywołanego powyżej rozporządzenia.